

**Posiedzenie Prezydium
Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowego
13 listopada 2013 r.**

W dniu 13 listopada 2013 r. odbyło się posiedzenie Prezydium Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. W trakcie posiedzenia członkowie Prezydium Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi zapoznani zostali z informacją o stanie prac nad zmianą ustawy o stowarzyszeniach, które trwają w Kancelarii Prezydenta RP, z informacją o stanie prac nad projektem ustawy o zrzeczeniach oraz informacją o stanie prac nad zmianą ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz informacją o przekazywaniu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji pożytku publicznego za rok 2012.

Henryk Wujec – doradca Prezydenta RP, przedstawiając informację o stanie prac nad zmianą ustawy o stowarzyszeniach, przypomniał, że w wyniku prac nad ustawą o zrzeczeniach przygotowaną przez Parlamentarny Zespół ds. Współpracy z Organizacjami oraz w wyniku dyskusji w poprzedniej kadencji i zgodnie z propozycjami przedstawionymi przez organizacje pozarządowe powstała inicjatywa, żeby najpierw zmienić w niezbędnym stopniu ustawę o stowarzyszeniach, a później podjąć prace nad innymi inicjatywami. Kancelaria Prezydenta przejęła te prace i wspólnie z organizacjami pozarządowymi wypracowano konkretne propozycje. Owoc tej pracy został przedstawiony na posiedzeniu Zespołu ds. Rozwiązań Finansowych i Prawnych w zakresie Działalności Społecznej i Obywatelskiej Kancelarii Prezydenta RP. Poproszono również o ocenę efektu tych prac profesora Izdebskiego. Zaproponowane zmiany zostały ocenione przez prof. Izdebskiego jako idące w dobrym kierunku, ale zaznaczył, że wymaga to dalszych prac. Po zakończeniu trwających prac zostanie to ponownie przedstawione Zespołowi ds. Rozwiązań Finansowych i Prawnych, a w dalszej kolejności Działowi Prawnemu Kancelarii Prezydenta. Podczas prac starano się uwzględniać stanowiska różnych organizacji. Prace nie są jeszcze zakończone, gdyż pewne niuanse wymagają dopracowania.

W dalszej kolejności Łukasz Domagała z Kancelarii Prezydenta przedstawił konkretne propozycje, które zostały wypracowane w Kancelarii Prezydenta.

Zmianie ulega art. 1. Do tej pory prawo do stowarzyszania się mieli obywatele polscy. Proponuje się zmienić ten zapis i przyznać to prawo każdemu.

Zmiana w art. 2 umożliwiałaby wynagradzanie członków zarządu. Profesor Izdebski zwrócił uwagę, że nie wszystkie władze powinny być wynagradzane, dlatego doprecyzowano, że chodzi o członków zarządu.

Dodany byłby art. 4, zrównujący prawa członków stowarzyszenia z prawami wolontariuszy, jeśli wykonują taką samą pracę.

W art. 9 jest kolejna ważna zmiana, gdyż proponuje się zmniejszenie liczby osób mogących założyć stowarzyszenie do 9 osób. W tej chwili jest to 15 osób. Dodatkowo w statucie miałyby zostać wskazane cele stowarzyszenia bez wskazania sposobu ich realizacji.

Od art. 10 dodane byłyby wszystkie elementy, które dotyczą trudności przedstawianych przez duże stowarzyszenia ogólnopolskie, które mają jednostki terenowe z osobowością prawną. Główne elementy dotyczą relacji prawno-finansowych. Do tej pory sądy rejestrowe rejestrowały jednostkę terenową z osobowością prawną, ponownie rozpatrując statut stowarzyszenia oraz statuty jednostek terenowych. Ta praktyka powoduje, że organizacje terenowe z osobowością prawną mają zarejestrowane dwa statuty o różnych treściach. Ustawa wprowadziłaby przepisy, według których likwidowane byłyby jednostki terenowe, dałaby możliwość wprowadzenia zarządu komisarycznego oraz określiłaby sposób, w jaki odwoływane są władze jednostki terenowej.

W art. 13 następują pierwsze uproszczenia rejestracji stowarzyszeń. Rezygnuje się z przepisów wymagających wskazania imienia i nazwiska osób chcących założyć stowarzyszenie oraz miejsca zamieszkania. Mowa jest o oświadczeniach członków założycieli o zdolności do czynności prawnych.

Długa dyskusja poświęcona została nadzorowi nad stowarzyszeniami. Postulaty środowiska organizacji pozarządowych mówiły o tym, aby w ogóle znieść nadzór. W toku prac grupy zdecydowano znieść nadzór, który dotyczy procesu rejestracyjnego, bo tam pojawiały się główne problemy stowarzyszeń. Jednostki samorządu terytorialnego uaktywniały się w tym procesie, wprowadzając różnego rodzaju zapisy, których stowarzyszenia nie chciały, które nie wynikają z ustawy, ale z woli samorządu i interpretacji przez niego prawa. Nadzór istniałby jednak następczo, co oznacza, że po zarejestrowaniu stowarzyszenia jego dokumentacja, łącznie z zarejestrowanym statutem, jest przesyłana organowi nadzoru i mógłby on wtedy podnosić kwestie związane z nadzorem.

W art. 17 przesądza się o odpowiedzialności solidarnej założycieli do czasu rejestracji stowarzyszenia przez sąd rejestrowy. Do tej pory występowała w tym zakresie różna praktyka sądów rejestrowych i sądów cywilnych.

W art. 25 dodaje się pkt 3, mówiący, że organ nadzoru, który wykonuje swoje uprawnienia, może zażądać przedstawienia różnych dokumentów, uchwał oraz wyjaśnień. Jeśli chce przeprowadzić tego typu działania, musi przedstawić uzasadnienie, dlaczego podejmuje aktywność w tym zakresie.

Art. 30 daje możliwość przedłużenia czasu funkcjonowania kuratora, jeśli jest on ustanawiany na czas, gdy stowarzyszenie nie ma władz i nie można ich powołać.

Art. 31 opisuje stan, w którym zmniejsza się liczba członków poniżej ustawowego minimum. Dopuszczalny czas zmniejszonej liczby osób poniżej ustawowego limitu może potrwać 6 m-cy. Dopiero potem z inicjatywy organu nadzoru, sądów bądź organów kontroli wewnętrznej następuje proces likwidacji.

Art. 39 to kolejna duża zmiana, która daje możliwość zawieszenia działalności Stowarzyszenia. On opisuje, jak następuje proces zawieszania stowarzyszenia i proces odwieszania oraz do czego stowarzyszenie podczas zawieszenia ma prawa.

Art. 39b wprowadza możliwość likwidacji stowarzyszenia przez przekształcenie go w stowarzyszenie zwykłe, przekształcenie w spółdzielnię bądź połączenie z innym stowarzyszeniem, z doprecyzowaniem, że chodzi o spółdzielnię socjalną i spółdzielnię pracy.

Zmiany dotyczące stowarzyszeń zwykłych rozpoczynają się w art. 40. Stowarzyszenia zwykłe mogą mieć również jedno- i wieloosobowy zarząd. To co jest najważniejsze, to nowe zapisy wprowadzają ułomną osobowość prawną stowarzyszeń zwykłych. Stowarzyszenie zwykłe może we własnym imieniu nabywać prawa własności i inne prawa własności oraz zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywanym. Jest to również akceptacja różnych publikacji, które wcześniej, bez tak silnego wzmocnienia stowarzyszeń zwykłych, już opisywały ich osobowość prawną jako faktyczną, choć delikatnie umocowaną w prawie. Zmiany art. 40 opisują również, jak powoływany jest zarząd.

Art. 41 traktuje o tym, że stowarzyszenie zwykłe podlega procedurze zgłoszeniowej, nie jest rejestrowane przez sąd. Zgłasza się do organu nadzoru, a organ nadzoru, jeśli uzna to za uzasadnione, może zgłosić wniosek do sądu rejestrowego o zakazanie działalności takiego stowarzyszenia zwykłego.

Jest to duże wzmocnienie z jednej strony stowarzyszeń zwykłych, jeśli chodzi o zdolność prawną, jak i uproszczenie procedury, bo de facto jest to procedura zgłoszeniowa.

Art. 41 b traktuje, w jaki sposób stowarzyszenie zwykłe jest reprezentowane. Ponadto jaki jest zakres zwykłych czynności zarządu, które mogą być podejmowane w stowarzyszeniu zwykłym przez zarząd oraz jakie wymagane są niezbędne pełnomocnictwa, aby nabywać nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego, ograniczone prawa rzeczowe, zawierać umowy kredytu, pożyczki lub umowy o podobnym charakterze, a także daje możliwość innego określenia w regulaminie stowarzyszenia zwykłego.

Stowarzyszenie zwykłe może gromadzić swój majątek, uzyskując pieniądze z działalności odpłatnej pożytku publicznego. Do tego jest zastrzeżenie prof. Izdebskiego co do składek członkowskich, darowizn, dotacji, zbiorów publicznych, loterii fantowych, spadków oraz z majątku własnego.

Stowarzyszenie zwykłe może się przekształcić w stowarzyszenie, czyli jeśli 3 osoby bądź więcej prowadząc stowarzyszenie zwykłe chce przekształcić się w stowarzyszenie rejestrowe, może to zrobić i mieć pełną osobowość prawną, przekształcić się w spółdzielnię pracy bądź w spółdzielnię socjalną, bądź połączyć się z innym stowarzyszeniem zwykłym.

To co jeszcze wymaga pracy, to rejestracja statutów oddziałów rejestrowych, bo nadal istnieją wątpliwości co do zapisów, czy rozwiązują zgłaszane problemy.

Przedstawiając informację o pracach nad projektem ustawy o zrzeszeniach, senator Łukasz Abgarowicz przypomniał, że po gorącej dyskusji nad pierwotnym projektem ustawy

o zrzeczeniach postanowiono, że najpierw zostanie opracowana zmiana ustawy o stowarzyszeniach, a następnie przedstawiony zostanie projekt ustawy o zrzeczeniach. Ten czas będzie konieczny do przygotowania zmian w projekcie ustawy o zrzeczeniach. Zmiany, które wynikały z najostrzejszych postulatów zostały do projektu wprowadzone. Prace nad projektem zostały jednak zatrzymane w oczekiwaniu na rezultat prac na zmianę ustawy o stowarzyszeniach. Materiał do dyskusji jest gotowy, więc jak tylko zakończone zostaną prace nad zmianą ustawy o stowarzyszeniach, wynik prac nad projektem ustawy o zrzeczeniach będzie przedstawiony.

Ostatnim punktem porządku posiedzenia Prezydium było zapoznanie się z informacją o stanie prac nad zmianą ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz informacją o przekazywaniu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji pożytku publicznego za rok 2012, które przedstawili Krzysztof Więckiewicz – dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej oraz Piotr Kontkiewicz – zastępca dyrektora Departamentu Pożytku Publicznego.

Jak powiedział dyrektor Krzysztof Więckiewicz, przygotowana nowelizacja była szeroka, gdyż w trakcie jej dziesięcioletniego obowiązywania była ona nowelizowana tylko raz. Pod nową perspektywę finansowania przygotowano zmianę znacznie bogatszą niż ta, która jest w tej chwili w pracach Sejmu. Nowa Rada Działalności Pożytku Publicznego poprosiła jednak o podsumowanie tych działań i możliwość rozważenia tych propozycji. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przystało na to. Są jednak pewne zmiany, które zdaniem K. Więckiewicza mogłyby się znaleźć w tej nowelizacji i prosił o wzięcie ich pod rozwagę w pracach parlamentu. Można byłoby przynajmniej niektóre zgłosić, uwzględniając oczywiście te, które są w tytule nowelizacji. W związku z nową perspektywą finansowania dobrze byłoby w obszarach pożytku publicznego zmienić obszar dotyczący wypoczynku dzieci i młodzieży na politykę młodzieżową. Jest to bardzo ważne, gdyż UE przeznacza duże środki na tę problematykę. Warto byłoby zmienić nazwę tego obszaru. Jest również intencja poprawy zapisu, który budzi pewne kontrowersje – art. 16 ust. 4 ustawy o d.p.p.i w., który dopuszcza podzlecenie wykonania zadań. Byłaby taka możliwość, jednakże byłby to koszt pośredni zadania. RDPP zapowiedziała, że będzie nad tym pracować głębiej i dlatego ta propozycja nie jest jeszcze obecna w pracach parlamentarnych. Regranting również wymaga doprecyzowania pewnych rzeczy. Jest to ważne osiągnięcie, że można zlecić operatorowi wykonania zadania, a on przekazuje środki na realizację zadania. To ważne osiągnięcie nowelizacji poprzedniej. Również jest intencja zmiany przepisów, które obejmują transparentność środków pochodzących z 1%, jeśli chodzi o sprawozdania z pozyskanych środków z 1%. Chodzi o wyodrębnienie w sprawozdaniu organizacji pożytku publicznego części pochodzącej z 1%. Jest dużo sygnałów, że w sprawozdaniach opp włączają te środki do ogólnego sprawozdania finansowego i trudno ocenić, na co ten 1% jest przekazywany. Byłaby wyodrębniona część dotycząca 1% w bazie interaktywnej, gdzie obywatele mogą sprawdzać, jak organizacje pozarządowe funkcjonują. W tej chwili tytuł 1% nie jest wyodrębniony i to należałoby wziąć pod uwagę. Nawet przy okazji tej nowelizacji byłoby warto to zrobić, gdyż pojawia się co do tego dużo słów krytycznych. Ta baza interaktywna jest na tyle dobra, że można na jej podstawie robić badania. Odbyło się już takie dotyczące

wynagrodzeń w organizacjach pożytku publicznego. Dobrze byłoby wiedzieć, ile środków z 1% przeznaczanych jest na reklamę itp. Jest jeszcze propozycja przesunięcia terminu przedstawienia Sejmowi i Senatowi sprawozdania z działalności pożytku publicznego, by zebrać właściwe dane, by sprawozdanie było jak najbardziej kompletne. Przedstawione propozycje do prac parlamentarnych są korzystne dla wszystkich, bo upraszczają procedury.

Jak zaznaczył dyrektor Piotr Kontkiewicz, sama nowelizacja jest skromna. Obejmuje prowadzenie przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Ministerstwem Finansów i Ministerstwem Sprawiedliwości wykazu organizacji pożytku publicznego uprawnionych do otrzymywania środków pochodzących z 1%. Wypracowane z Ministerstwem Finansów postanowienia są korzystne dla organizacji, bo wydłużają okres zgłaszania rachunków bankowych właściwych do przekazywania 1%. Dotychczas była pewna grupa organizacji, które uzyskały status organizacji pożytku publicznego, ale nie zdążyły do końca stycznia złożyć numeru rachunku bankowego, na który mają być przekazane środki z 1% i z tego powodu nie mogły otrzymać tych środków. Była to największa bolączka dla nowych organizacji. Termin ten zostanie znakomicie wydłużony i problem ten powinien zniknąć. Drugą kwestią jest prowadzenie na bieżąco wykazu, ponieważ obecnie jest aktualny na dzień 15 grudnia, przez co podatnicy mogą wskazywać organizację, która nie ma już takiego statusu i na rzecz której naczelnik urzędu skarbowego nie prześle środków z 1%. Albo jeśli urzędnicy urzędu skarbowego nie sprawdzą tego, to środki mogą trafić do organizacji, która nie ma już statusu opp. Prowadziło to do konsekwencji niekorzystnych dla podatnika, bo musiał on dokonać korekty swojego zeznania rocznego. Proponowane rozwiązanie powoduje, że wykaz ten prowadzony będzie na bieżąco. Będą usuwane z niego organizacje, które stracą status opp. Ostatnia zmiana dotyczy kwestii uściślających, tzn. trybów nadzwyczajnych stosowanych np. przez premiera ze względu na ważny interes społeczny. Do tych trybów będą miały zastosowanie wzory dokumentów z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Nowelizacja ta wprowadza również zmiany w przepisach podatkowych wynikających ze zmian w zasadach prowadzenia wykazu. Zmiana dodatkowo przewiduje, że w wykazie nie będzie numeru rachunku bankowego organizacji. Numery te będą w dyspozycji administracji skarbowej. Nową daną natomiast będzie NIP. Prace nad tą nowelizacją zostały skierowane do Podkomisji stałej ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, której przewodniczy poseł Tadeusz Tomaszewski.

W dalszej części posiedzenia przedstawiona została informacja o przekazywaniu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji pożytku publicznego za rok 2012.